

Sreda, 17. april 2019

P8_TA(2019)0405

Program za okolje in podnebne ukrepe (LIFE) *I**

Zakonodajna resolucija Evropskega parlamenta z dne 17. aprila 2019 o predlogu uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o vzpostavitvi programa za okolje in podnebne ukrepe (LIFE) ter razveljavitvi Uredbe (EU) št. 1293/2013 (COM(2018)0385 – C8-0249/2018 – 2018/0209(COD))

(Redni zakonodajni postopek: prva obravnava)

(2021/C 158/52)

Evropski parlament,

- ob upoštevanju predloga Komisije Evropskemu parlamentu in Svetu (COM(2018)0385),
 - ob upoštevanju člena 294(2) in člena 192 Pogodbe o delovanju Evropske unije, na podlagi katerih je Komisija podala predlog Parlamentu (C8-0249/2018),
 - ob upoštevanju člena 294(3) Pogodbe o delovanju Evropske unije,
 - ob upoštevanju mnenja Evropskega ekonomsko-socialnega odbora z dne 18. oktobra 2018 ⁽¹⁾,
 - ob upoštevanju mnenja Odbora regij z dne 9. oktobra 2018 ⁽²⁾,
 - ob upoštevanju pisma predsednika Parlamenta konferenci predsednikov odborov z dne 25. januarja 2019, v katerem je opisan pristop Parlamenta k večletnemu zakonodajnemu okviru za sektorske programe po letu 2020,
 - ob upoštevanju pisma Sveta predsedniku Evropskega parlamenta z dne 1. aprila 2019, v katerem potrjuje skupni dogovor, ki sta ga sozakonodajalca dosegla med pogajanja,
 - ob upoštevanju člena 59 Poslovnika,
 - ob upoštevanju poročila Odbora za okolje, javno zdravje in varnost hrane ter mnenj Odbora za proračun, Odbora za regionalni razvoj in Odbora za kmetijstvo in razvoj podeželja (A8-0397/2018),
1. sprejme stališče v prvi obravnavi, kakor je določeno v nadaljevanju ⁽³⁾;
 2. poziva Komisijo, naj mu zadevo ponovno predloži, če svoj predlog nadomesti, ga bistveno spremeni ali ga namerava bistveno spremeniti;
 3. naroči svojemu predsedniku, naj stališče Parlamenta posreduje Svetu, Komisiji in nacionalnim parlamentom.

⁽¹⁾ UL C 62, 15.2.2019, str. 226.

⁽²⁾ UL C 461, 21.12.2018, str. 156.

⁽³⁾ To stališče nadomesti spremembe, sprejete 11. decembra 2018 (Sprejeta besedila P8_TA(2018)0487).

Sreda, 17. april 2019

P8_TC1-COD(2018)0209

Stališče Evropskega parlamenta, sprejeto v prvi obravnavi dne 17. aprila 2019 z namenom sprejetja Uredbe (EU) .../... Evropskega parlamenta in Sveta o vzpostavitvi programa za okolje in podnebne ukrepe (LIFE) ter razveljavitvi Uredbe (EU) št. 1293/2013

(Besedilo velja za EGP)

EVROPSKI PARLAMENT IN SVET EVROPSKE UNIJE STA –

ob upoštevanju Pogodbe o delovanju Evropske unije in zlasti člena 192(1) Pogodbe,

ob upoštevanju predloga Evropske komisije,

po posredovanju osnutka zakonodajnega akta nacionalnim parlamentom,

ob upoštevanju mnenja Evropskega ekonomsko-socialnega odbora ⁽¹⁾,

ob upoštevanju mnenja Odbora regij ⁽²⁾,

v skladu z rednim zakonodajnim postopkom ⁽³⁾,

ob upoštevanju naslednjega:

- (1) Okoljska in podnebna politika ter ustrezna **energetska** politika in zakonodaja Unije so precej prispevale k izboljšanju stanja okolja. Kljub temu so še vedno veliki okoljski in podnebni izzivi, ki bodo imeli precejšnje negativne posledice za Unijo in dobrobit njenih državljanov, če ne bodo obravnavani.
- (2) Program za okolje in podnebne ukrepe (LIFE), vzpostavljen z Uredbo (EU) št. 1293/2013 Evropskega parlamenta in Sveta ⁽⁴⁾ za obdobje 2014–2020, je zadnji v nizu programov EU v zadnjih 25 letih, ki podpirajo izvajanje okoljske in podnebne zakonodaje ter prednostnih nalog politik. V nedavni vmesni oceni je bil pozitivno ocenjen ⁽⁵⁾ kot program, ki je na dobri poti, da bo učinkovit, uspešen in ustrezen. Program LIFE za obdobje 2014–2020 bi se torej moral nadaljevati z nekaterimi spremembami, ugotovljenimi v vmesni oceni in poznejših ocenah. V skladu s tem bi bilo treba pripraviti program za okolje in podnebne ukrepe (LIFE) (v nadaljnjem besedilu: program **LIFE**) za obdobje od leta 2021.
- (3) V prizadevanju za doseganje ciljev Unije, določenih v zakonodaji, politiki, načrtih in mednarodnih obveznostih na področju okolja, podnebja in **v ustrezni energetske zakonodaji**, bi moral program **LIFE** v skladu s **pravičnim prehodom** prispevati k prehodu na **trajnostno**, krožno, energijsko učinkovito gospodarstvo, **zasnovano na obnovljivih virih energije, podnebno nevtravno in** odporno proti podnebnim spremembam, k varovanju, **obnovi** in izboljševanju kakovosti okolja, **vključno z zrakom, vodo in tal in** zdravja ter k zaustavitvi in spremembi izgubljanja biotske raznovrstnosti, **tudi s podporo izvajanju in upravljanju omrežja Natura 2000 ter bojem proti propadanju ekosistemov**, in to z neposrednimi posegi ali s podpiranjem vključevanja teh ciljev v druge politike. **Program LIFE bi moral podpirati tudi izvajanje splošnih akcijskih programov, sprejetih v skladu s členom 192(3) PDEU, kot je 7. okoljski akcijski program** ⁽⁶⁾.

⁽¹⁾ UL C , , str. .

⁽²⁾ UL C , , str. .

⁽³⁾ Stališče Evropskega parlamenta z dne 17. aprila 2019. Podčrtano besedilo ni bilo dogovorjeno v okviru medinstitucionalnih pogajanj.

⁽⁴⁾ Uredba (EU) št. 1293/2013 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. decembra 2013 o vzpostavitvi programa za okolje in podnebne ukrepe (LIFE) in razveljavitvi Uredbe (ES) št. 614/2007 (UL L 347, 20.12.2013, str. 185).

⁽⁵⁾ Report on the Mid-term Evaluation of the Programme for Environment and Climate Action (LIFE) (Poročilo o vmesni oceni programa za okolje in podnebne ukrepe (LIFE)) (SWD(2017)0355).

⁽⁶⁾ Sklep št. 1386/2013/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 20. novembra 2013 o splošnem okoljskem akcijskem programu Unije do leta 2020 „Dobro živeti ob upoštevanju omejitev našega planeta“ (UL L 354, 28.12.2013, str. 171).

Sreda, 17. april 2019

- (4) Unija si prizadeva razviti celovit odziv na cilje trajnostnega razvoja iz agende Združenih narodov za trajnostni razvoj do leta 2030, ki poudarjajo neločljivo povezanost upravljanja naravnih virov za zagotovitev njihove dolgoročne razpoložljivosti, ekosistemskih storitev, njihove povezave z zdravjem ljudi ter trajnostne in socialno vključujoče gospodarske rasti. V tem duhu bi moral program **LIFE odražati načela solidarnosti in hkrati** precej prispevati h gospodarskemu razvoju in socialni koheziji.
- (4a) *Za spodbujanje trajnostnega razvoja bi bilo treba v opredelitev in izvajanje vseh politik in dejavnosti Unije vključiti zahteve za varovanje okolja in podnebja. Zato bi bilo treba spodbujati sinergije in dopolnjevanje z drugimi programi financiranja Unije, vključno z olajšanjem financiranja dejavnosti, ki dopolnjujejo strateške integrirane projekte in strateške projekte za naravo ter podpirajo uporabo in ponavljanje rešitev, razvitih v okviru programa LIFE. Za preprečevanje podvajanja financiranja je potrebno usklajevanje. Komisija in države članice bi morale ukrepati, da bi preprečile upravno prekrivanje in breme za upravičence projektov zaradi obveznosti poročanja iz različnih finančnih instrumentov.*
- (5) Program **LIFE** bi moral prispevati k trajnostnemu razvoju in uresničevanju ciljev zakonodaje, strategij, načrtov ali mednarodnih obveznosti Unije na področju okolja, podnebja in **energije**, zlasti agende Združenih narodov za trajnostni razvoj do leta 2030 ⁽⁷⁾, Konvencije o biološki raznovrstnosti ⁽⁸⁾, Pariškega sporazuma, sprejetega v okviru Okvirne konvencije Združenih narodov o podnebnih spremembah ⁽⁹⁾ (v nadaljnjem besedilu: Pariški sporazum o podnebnih spremembah), **in med drugim Konvencije UNECE o dostopu do informacij, udeležbi javnosti pri odločanju in dostopu do pravnega varstva v okoljskih zadevah (v nadaljnjem besedilu: Aarhuska konvencija), Konvencije UNECE o onesnaževanju zraka na velike razdalje preko meja, Baselske konvencije OZN o nadzoru prehoda nevarnih odpadkov preko meja in njihovega odstranjevanja, Rotterdamske konvencije OZN o postopku soglasja po predhodnem obveščanju za določene nevarne kemikalije in pesticide v mednarodni trgovini ter Stockholmske konvencije OZN o obstojnih organskih onesnaževalih.**
- I**
- (6a) *Unija pripisuje velik pomen dolgoročni trajnosti rezultatov, ki jih imajo projekti LIFE, in zmožnosti, da se ti rezultati zavarujejo in ohranijo po izvedbi projekta, med drugim z nadaljevanjem, ponovitvijo in/ali prenosom projekta.*
- (7) Spoštovanje zavez, ki jih je Unija sprejela v okviru Pariškega sporazuma o podnebnih spremembah, zahteva preoblikovanje Unije v **trajnostno, krožno**, energijsko učinkovito družbo, **temelječo na obnovljivih virih energije, podnebno nevtravno in** odporno proti podnebnim spremembam. Za to so potrebni ukrepi, s posebnim poudarkom na sektorjih, ki najbolj prispevajo k trenutnim ravnom emisij **toplogrednih plinov** in onesnaževanju, ki bodo **spodbujali energetska učinkovitost in obnovljive vire energije pa tudi** prispevali k izvajanju okvira podnebne in energetske politike do leta 2030 in integriranih nacionalnih energetskih in podnebnih načrtov držav članic ter **k izvajanju** strategije Unije za podnebje in energijo do sredine stoletja in dolgoročno **v skladu z dolgoročnimi cilji iz Pariškega sporazuma**. Program **LIFE** bi moral vključevati tudi ukrepe, ki prispevajo k izvajanju politike Unije za prilagajanje podnebnim spremembam, da se zmanjša občutljivost za negativne posledice podnebnih sprememb.
- (7a) *Projekti na podlagi novega podprograma programa LIFE za prehod na čisto energijo bi se morali osredotočati na gradnjo zmogljivosti ter razširjanje znanja, spretnosti, inovativnih tehnik, načinov in rešitev za doseganje ciljev zakonodaje in politik Unije v zvezi s preходом na energijo iz obnovljivih virov in večjo energetska učinkovitostjo.*

⁽⁷⁾ Agenda 2030, resolucija, ki jo je Generalna skupščina Združenih narodov sprejela 25. septembra 2015.

⁽⁸⁾ 93/626/EGS: Sklep Sveta z dne 25. oktobra 1993 o sklenitvi Konvencije o biološki raznovrstnosti (UL L 309, 13.12.1993, str. 1).

⁽⁹⁾ UL L 282, 19.10.2016, str. 4.

Sreda, 17. april 2019

To so običajno usklajevalni in podporni ukrepi z visoko dodano vrednostjo EU, katerih namen je odpraviti tržne ovire, ki ovirajo družbeno-gospodarski prehod na trajnostno energijo, običajno z vključevanjem malih in srednjih deležnikov, več akterjev, tudi lokalnih in regionalnih javnih organov ter neprofitnih organizacij. Ti ukrepi prinašajo številne dodatne koristi, kot so boj proti energetske revščini, izboljšanje kakovosti zraka v zaprtih prostorih, zmanjšanje lokalnih onesnaževal zaradi izboljšanja energetske učinkovitosti in razširjenih obnovljivih virov energije ter prispevanje k pozitivnim lokalnim gospodarskim učinkom in bolj družbeno vključujoči rasti.

- (8) *Da bi prispevali k blaženju podnebnih sprememb in k mednarodnim zavezam Unije za razogljčenje, je treba pospešiti preoblikovanje energetskega sektorja. Ukrepe za krepitev zmogljivosti, ki podpirajo izboljšanje energetske učinkovitosti in energijo iz obnovljivih virov in se do leta 2020 financirajo v okviru programa Obzorje 2020 ⁽¹⁰⁾, bi bilo treba vključiti v novi podprogram programa LIFE za prehod na čisto energijo, saj njihov cilj ni financirati odličnost in ustvarjati inovacije, ampak olajšati prevzem tehnologije za energijo iz obnovljivih virov in energetske učinkovitost, ki je že na voljo in bo prispevala k blažitvi podnebnih sprememb. Program LIFE bi moral vključevati vse deležnike in sektorje, ki jih zadeva prehod na čisto energijo. Vključitev teh dejavnosti za krepitev zmogljivosti v program LIFE ponuja možnosti za sinergijo med podprogrami in povečuje splošno skladnost financiranja Unije. Zato bi bilo treba zbirati in razširjati podatke o uporabi obstoječih rešitev za raziskave in inovacije v projektih LIFE, vključno iz programa Obzorje Evropa in njegovih predhodnikov.*
- (9) *Glede na oceno učinka za spremembo direktive o energetske učinkovitosti ⁽¹¹⁾ bodo za doseganje energetske ciljev Unije do leta 2030 v obdobju 2021–2030 potrebne dodatne naložbe v vrednosti dodatnih 177 milijard EUR na leto. Največje vrzeli so pri naložbah v razogljčenje zgradb (energijska učinkovitost in manjši obnovljivi viri energije), kjer je treba kapital usmeriti v projekte velikega obsega. Eden od ciljev podprograma za prehod na čisto energijo, ki zajema hitro uvedbo obnovljivih virov energije in energetske učinkovitost, je krepitev zmogljivosti za razvoj in združevanje takšnih projektov, kar bi hkrati olajšalo črpanje sredstev evropskih strukturnih in investicijskih skladov ter spodbudilo naložbe v obnovljive vire energije in energetske učinkovitost tudi z uporabo finančnih instrumentov, ki so na voljo v okviru InvestEU.*
- (9a) *Program LIFE je edini program, ki je izrecno namenjen okolju in podnebnim ukrepom in ima zato izjemno pomembno vlogo pri izvajanju zakonodaje in politik Unije na teh področjih.*
- (10) *Sinergija z Obzorjem Evropa bi morala omogočiti, da se med procesom načrtovanja strateških raziskav in inovacij Obzorja Evropa ugotovijo in določijo potrebe po raziskavah in inovacijah za reševanje okoljskih, podnebnih in energetske izzivov v EU. Program LIFE bi moral biti še naprej katalizator za izvajanje politike in zakonodaje EU na področju okolja, podnebja in ustrezne energetske politike in zakonodaje, vključno s prevzemanjem in uporabo rezultatov raziskav in inovacij iz programa Obzorje Evropa, ter olajšati njihovo uporabo v širšem obsegu, kjer je lahko v pomoč pri reševanju vprašanj s področja okolja, podnebja ali prehoda na energijo. Evropski svet za inovacije Obzorja Evropa lahko zagotovi podporo za širšo uporabo in trženje novih prodornih zamisli, ki se lahko pojavijo med izvajanjem projektov LIFE. Podobno bi bilo treba upoštevati tudi sinergije s skladom za inovacije v okviru sistema za trgovanje z emisijami.*

⁽¹⁰⁾ Obzorje 2020, del III „Varna, čista in učinkovita energija“ (družbeni izzivi) (Sklep Sveta 2013/743/EU z dne 3. decembra 2013 o vzpostavitvi posebnega programa za izvajanje Obzorje 2020 – okvirnega programa za raziskave in inovacije (2014–2020) in razveljavitvi odločb 2006/971/ES, 2006/972/ES, 2006/973/ES, 2006/974/ES in 2006/975/ES (UL L 347, 20.12.2013, str. 965).

⁽¹¹⁾ Direktiva (EU) 2018/2002 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. decembra 2018 o spremembi Direktive 2012/27/EU o energetske učinkovitosti (UL L 328, 21.12.2018, str. 210).

Sreda, 17. april 2019

- (11) Ukrep, ki prejme prispevek iz programa **LIFE**, lahko prejme tudi prispevek iz katerega drugega programa Unije, če prispevka ne krijeta istih stroškov. Ukrepi, ki prejmejo kumulativno financiranje iz različnih programov Unije, **bi se morali revidirati** samo enkrat, revizija pa bi morala zajeti vse vključene programe in njihova pravila, ki se uporabljajo.
- (12) Najnovejšo **sporočilo Komisije** o pregledu izvajanja okoljske politike ⁽¹²⁾ kaže, da je potreben precejšen napredek za pospešitev izvajanja pravnega reda Unije na področju okolja ter okrepitev vključevanja okoljskih in podnebnih ciljev v druge politike. Zato bi moral program spodbujati **premagovanje horizontalnih, sistemskih izzivov in temeljnih vzrokov za pomanjkljivosti pri izvajanju, kot je opredeljeno v okviru pregleda izvajanja okoljske politike ter spodbujati** doseganje potrebnega napredka z razvojem, preskušanjem in ponavljanjem novih pristopov; podpiranjem razvoja, spremljanja in pregleda politike; z **izboljšanjem upravljanja na področju okolja, podnebnih sprememb in povezanega energetskega prehoda, vključno s** krepitvijo vključevanja **deležnikov na vseh ravneh, gradnjo zmogljivosti, obveščanjem in ozaveščanjem**; vključitvijo naložb iz naložbenih programov Unije ali drugih finančnih virov ter podpiranjem ukrepov za premagovanje raznih ovir za učinkovito izvajanje ključnih načrtov, ki jih zahteva okoljska zakonodaja.
- (13) Zaustavitev in sprememba trenda izgube biotske raznovrstnosti, **propadanja ekosistemov**, tudi v morskih ekosistemi, zahtevata podporo za razvoj, izvajanje, izvrševanje in oceno ustrezne zakonodaje in politike Unije, vključno s strategijo EU za biotsko raznovrstnost do leta 2020 ⁽¹³⁾, Direktivo Sveta 92/43/EGS ⁽¹⁴⁾, Direktivo 2009/147/ES Evropskega parlamenta in Sveta ⁽¹⁵⁾ in Uredbo (EU) št. 1143/2014 Evropskega parlamenta in Sveta ⁽¹⁶⁾, zlasti z razvojem baze znanja za pripravo in izvajanje politike ter z razvojem, preskušanjem, prikazom in uporabo dobrih praks in najboljših rešitev, **kot je učinkovito upravljanje**, v majhnem obsegu ali prilagojenih za posebne lokalne, regionalne ali nacionalne okvire, vključno z integriranimi pristopi za izvajanje prednostnih okvirov ukrepanja, pripravljenih na podlagi Direktive 92/43/EGS. Unija **in države članice** bi morale spremljati svoje izdatke, povezane z biotsko raznovrstnostjo, da bi izpolnile **svoje** obveznosti poročanja iz Konvencije o biološki raznovrstnosti. Izpolnjene bi morale biti tudi zahteve za spremljanje iz druge ustrezne zakonodaje Unije. **Poraba sredstev Unije za biotsko raznovrstnost se bo spremljala s posebnim sklopom označevalcev** ⁽¹⁷⁾.
- (14) Najnovejša vrednotenja in ocenjevanja, vključno z vmesnim pregledom strategije EU za biotsko raznovrstnost do leta 2020 in preverjanjem ustreznosti zakonodaje o naravi, kažejo, da je eden glavnih razlogov za nezadostno izvajanje zakonodaje Unije o naravi in strategije za biotsko raznovrstnost pomanjkanje ustreznega financiranja. Glavni instrumenti Unije za financiranje, vključno z [Evropskim skladom za regionalni razvoj, Kohezijskim skladom, Evropskim kmetijskim skladom za razvoj podeželja in Evropskim skladom za pomorstvo in ribištvo], lahko **na dopolnilni osnovi** veliko prispevajo k zadovoljevanju navedenih potreb. Program **LIFE** lahko še izboljša učinkovitost takega vključevanja s strateškimi projekti za naravo, namenjenimi pospeševanju izvajanja zakonodaje in politike Unije o naravi in biotski raznovrstnosti, vključno z ukrepi iz prednostnih okvirov ukrepanja, pripravljenih v skladu z Direktivo 92/43/EGS. Strateški projekti za naravo bi morali podpirati programe ukrepov v državah članicah za vključevanje ustreznih ciljev za naravo in biotsko raznovrstnost v druge politike in programe financiranja, kar bi zagotovilo, da se bodo za izvajanje teh politik zbrala ustrezna sredstva. Države članice bi se lahko v svojih strateških

⁽¹²⁾ Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij – Pregled izvajanja okoljske politike EU: skupni izzivi in prizadevanja za boljše rezultate (COM(2017)0063).

⁽¹³⁾ COM(2011)0244.

⁽¹⁴⁾ Direktiva Sveta 92/43/EGS z dne 21. maja 1992 o ohranjanju naravnih habitatov ter prosto živečih živalskih in rastlinskih vrst (UL L 206, 22.7.1992, str. 7).

⁽¹⁵⁾ Direktiva 2009/147/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 30. novembra 2009 o ohranjanju prosto živečih ptic (UL L 20, 26.1.2010, str. 7).

⁽¹⁶⁾ Uredba (EU) št. 1143/2014 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 22. oktobra 2014 o preprečevanju in obvladovanju vnosa in širjenja invazivnih tujerodnih vrst (UL L 317, 4.11.2014, str. 35).

⁽¹⁷⁾ SEC(2017)0250.

Sreda, 17. april 2019

načrtih za skupno kmetijsko politiko odločile, da bodo delež odobrenih sredstev Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja uporabile za podpiranje ukrepov, ki dopolnjujejo strateške projekte za naravo, kot so opredeljeni v tej uredbi.

- (15) Prostovoljna shema za biotsko raznovrstnost in ekosistemske storitve na evropskih čezmorskih ozemljih spodbuja ohranjanje biotske raznovrstnosti, vključno z morskimi, in trajnostne rabe ekosistemskih storitev, vključno s pristopi za prilagajanje podnebnim spremembam in blažitev podnebnih sprememb, ki temeljijo na ekosistemi, v najbolj oddaljenih regijah, čezmorskih državah ter na čezmorskih ozemljih Unije. **Na podlagi pripravljalnega ukrepa BEST, sprejetega leta 2011, kasnejšega programa BEST 2.0 in projekta BEST RUP** shema za biotsko raznovrstnost in ekosistemske storitve na evropskih čezmorskih ozemljih pomaga ozaveščati o ekološkem pomenu najbolj oddaljenih regij ter čezmorskih držav in ozemelj **ter o njihovi bistveni vlogi** za ohranjanje svetovne biotske raznovrstnosti. **Komisija ocenjuje, da bi za projekte na terenu na teh ozemljih potrebovali finančno podporo v višini 8 milijonov EUR na leto.** Čezmorske države in ozemlja so se v svojih ministrskih izjavah leta 2017 in 2018 zahvalile za ta sistem majhnih nepovratnih sredstev za biotsko raznovrstnost. **Zato je** primerno, da **se s programom LIFE** še naprej financirajo majhna nepovratna sredstva za biotsko raznovrstnost, **vključno z gradnjo zmogljivosti in spodbujevalnimi ukrepi**, v najbolj oddaljenih regijah, čezmorskih državah in na čezmorskih ozemljih.
- (16) Spodbujanje krožnega gospodarstva **in učinkovitejše rabe virov** zahteva spremembo **načina** oblikovanja, proizvodnje, potrošnje, **popravljanja, ponovne uporabe, recikliranja** in odlaganja materialov in izdelkov, vključno s plastiko, **pri čemer se je treba osredotočiti na celoten življenjski cikel izdelkov.** Program **LIFE** bi moral prispevati k prehodu na model krožnega gospodarstva tako, da bi bila finančna pomoč namenjena več subjektom (podjetjem, javnim organom in potrošnikom), zlasti z uporabo, razvojem in ponovno uporabo najboljše tehnologije, dobrih praks in najboljših rešitev, prilagojenih posebnim lokalnim, regionalnim ali nacionalnim okoliščinam, vključno s celostnimi pristopi za **uporabo hierarhije ravnanja z odpadki** in izvajanje načrtov ravnanja z odpadki in preprečevanja nastajanja odpadkov. S podpiranjem izvajanja **sporočila Komisije z dne 16. januarja 2018 o evropski strategiji za plastiko v krožnem gospodarstvu** se lahko sprejmejo zlasti ukrepi za reševanje problema morskih odpadkov.
- (16a) **Visoka raven varstva okolja je temeljnega pomena za zdravje in dobrobit državljanov Unije. Program bi moral podpirati cilj Unije, da je treba kemikalije proizvajati in uporabljati tako, da se zmanjšajo veliki škodljivi učinki za zdravje ljudi in okolje, ter da je treba doseči cilj glede nestrupenega okolja v EU. Program bi moral tudi podpirati dejavnosti za boljše izvajanje Direktive 2002/49/ES Evropskega parlamenta in Sveta ⁽¹⁸⁾, da se dosežejo ravni hrupa, ki ne bodo povzročale večjih negativnih posledic in tveganj za zdravje ljudi.**
- (17) Dolgoročni cilj EU za politiko o zraku je doseči ravni kakovosti zraka, ki ne bodo povzročale pomembnih negativnih vplivov na zdravje ljudi **in okolje** niti ga ne bodo ogrožale, **hkrati pa bodo krepile sinergije med izboljšanjem kakovosti zraka in zmanjšanjem emisij toplogrednih plinov.** Ozaveščenost javnosti o onesnaženosti zraka je visoka, državljanji pa od organov pričakujejo ukrepanje, **zlasti na področjih, kjer so prebivalstvo in ekosistemi izpostavljeni visokim ravnam onesnaževal zraka.** Direktiva (EU) 2016/2284 Evropskega parlamenta in Sveta ⁽¹⁹⁾ poudarja vlogo, ki jo lahko ima financiranje Unije pri doseganju ciljev s področja čistega zraka. Zato bi moral program **LIFE** podpirati projekte, vključno s strateškimi integriranimi projekti, ki imajo zmožnost, da zberejo večji prispevek javnih in zasebnih sredstev, prikazujejo dobre prakse in spodbujajo izvajanje načrtov in zakonodaje o kakovosti zraka, in to na lokalni, regionalni, medregionalni, nacionalni in nadnacionalni ravni.
- (18) Direktiva 2000/60/ES ⁽²⁰⁾ je določila okvir za varstvo površinskih voda, obalnega morja, somornic in podzemne vode v Uniji. Cilje **navedene** direktive podpira **boljše izvajanje in večje vključevanje ciljev vodne politike** v druge

⁽¹⁸⁾ Direktiva 2002/49/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 25. junija 2002 o ocenjevanju in upravljanju okoljskega hrupa – Izjava Komisije v spravnem odboru o direktivi o ocenjevanju in upravljanju okoljskega hrupa (UL L 189, 18.7.2002, str. 12).

⁽¹⁹⁾ Direktiva (EU) 2016/2284 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 14. decembra 2016 o zmanjšanju nacionalnih emisij za nekatere onesnaževala zraka, spremembi Direktive 2003/35/ES in razveljavitvi Direktive 2001/81/ES (UL L 344, 17.12.2016, str. 1).

⁽²⁰⁾ Direktiva Evropskega parlamenta in Sveta 2000/60/ES z dne 23. oktobra 2000 o določitvi okvira za ukrepe Skupnosti na področju vodne politike (UL L 327, 22.12.2000, str. 1).

Sreda, 17. april 2019

politike. Zato bi moral program **LIFE** podpirati projekte, ki prispevajo k učinkovitemu izvajanju Direktive 2000/60/ES in druge **ustrezne** zakonodaje Unije o vodi, ki prispeva k doseganju dobrega stanja vodnih teles Unije z uporabo, razvojem in ponavljanjem dobrih praks ter z uporabo dopolnilnih ukrepov v okviru drugih programov ali finančnih sredstev Unije.

- (19) Varstvo in obnova morskega okolja je eden splošnih ciljev okoljske politike Unije. Program **LIFE** bi moral podpirati: upravljanje, ohranjanje, obnovo in spremljanje biotske raznovrstnosti in morskih ekosistemov zlasti na morskih območjih omrežja Natura 2000 ter varstvo vrst v skladu s prednostnimi okviri ukrepanja, pripravljenimi v skladu z Direktivo 92/43/EGS; doseganje dobrega okoljskega stanja v skladu z Direktivo 2008/56/ES Evropskega parlamenta in Sveta ⁽²¹⁾; spodbujanje čistega in zdravega morja; izvajanje **sporočila Komisije o strategiji** za plastiko v krožnem gospodarstvu, zlasti za reševanje problematike izgubljenega ribolovnega orodja in morskih odpadkov, in spodbujanje sodelovanja Unije v mednarodnem upravljanju oceanov, ki je bistveno za doseganje ciljev agende Združenih narodov za trajnostni razvoj do leta 2030 in za zagotavljanje zdravih oceanov za prihodnje rodove. Strateški integrirani projekti in strateški projekti za naravo v okviru programa **LIFE** bi morali vključevati ustrezne ukrepe za varstvo morskega okolja.
- (20) Za izboljšanje upravljanja zadev na področju okolja in podnebnih sprememb ter povezanih zadev v zvezi z **energetskim** preходом **■** je treba **tudi s pomočjo komunikacijske strategije, v kateri bodo upoštevani novi mediji in družbena omrežja**, v posvetovanje o zadevnih politikah in njihovo izvajanje vključiti civilno družbo, in sicer z ozaveščanjem javnosti, sodelovanjem potrošnikov in vključevanjem širšega kroga deležnikov **na vseh ravneh**, vključno z nevladnimi organizacijami. **Zato je primerno, da program podpira obsežen niz nevladnih organizacij, pa tudi omrežij za nepridobitne subjekte, ki zasledujejo cilje v splošnem interesu Unije in so dejavni predvsem na področju okoljskih ali podnebnih ukrepov, in da se nepovratna sredstva dodeljujejo na konkurenčen in pregleden način, da bi tem nevladnim organizacijam, omrežjem in subjektom pomagali pri učinkovitem prispevanju k politiki Unije in pri povečevanju njihove zmogljivosti, da postanejo učinkovitejši partnerji.**
- (21) Izboljšanje upravljanja na vseh ravneh bi moral biti medsektorski cilj za vse podprograme programa **LIFE**, hkrati pa bi moral program **LIFE** podpirati razvoj, izvajanje **in izvrševanje okoljskega in podnebnega pravnega reda ter usklajevanje z njim**, zlasti horizontalne zakonodaje o okoljskem upravljanju, vključno z zakonodajo o izvajanju Konvencije Ekonomske komisije Združenih narodov za Evropo (UNECE) o dostopu do informacij, udeležbi javnosti pri odločanju in dostopu do pravnega varstva v okoljskih zadevah ⁽²²⁾.
- (22) Program **LIFE** bi moral subjekte na trgu pripraviti za prehod na **trajnostno**, krožno, energijsko učinkovito, **na obnovljivih virih energije temelječe, podnebno nevtravno** gospodarstvo, odporno proti podnebnim spremembam, in jih pri tem podpirati s preskušanjem novih poslovnih priložnosti, nadgradnjo poklicnih znanj, olajševanjem dostopa potrošnikov do trajnostnih izdelkov in storitev, vključevanjem in opolnomočenjem usmerjevalcev mnenj ter preskušanjem novih metod za prilagajanje obstoječih procesov in poslovnega okolja. Da bi podprli prevzemanje trajnostnih rešitev na širšem trgu, bi bilo treba spodbujati sprejemanje v širši javnosti in vključevanje potrošnikov.
- (22a) **Program je zasnovan za podporo predstavljanju tehnik, pristopov in primerov najboljše prakse, ki se lahko znova uporabijo in nadgradijo. Inovativne rešitve bi prispevale k izboljšanju okoljske učinkovitosti in trajnosti, zlasti pri razvoju trajnostnih kmetijskih praks na območjih, ki so dejavna na področjih podnebja, vode, tal, biotske raznovrstnosti in odpadkov. Pri tem je treba poudariti sinergije z drugimi programi in politikami, kot sta evropsko partnerstvo za inovacije na področju kmetijske produktivnosti in trajnosti ter sistem EU za okoljsko ravnanje in presojo.**

⁽²¹⁾ Direktiva 2008/56/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. junija 2008 o določitvi okvira za ukrepe Skupnosti na področju politike morskega okolja (Okvirna direktiva o morski strategiji) (UL L 164, 25.6.2008, str. 19).

⁽²²⁾ UL L 124, 17.5.2005, str. 4.

Sreda, 17. april 2019

- (23) Velike naložbe v okolje in podnebne ukrepe na ravni Unije financirajo zlasti večji programi financiranja Unije (vključevanje). **Zato je nujno okrepiti prizadevanja za vključevanje, da se zagotovi preverjanje drugih programov financiranja Unije glede trajnosti, biotske raznovrstnosti in podnebja ter da se v vse instrumente Unije vključijo zaščitni ukrepi glede trajnosti.** Strateški integrirani projekti in strateški projekti za naravo, ki bodo pripravljani v okviru programa **LIFE**, bi morali glede na svojo katalitično vlogo spodbujati priložnosti za financiranje v okviru navedenih programov financiranja in drugih virov financiranja, kot so nacionalni skladi, ter ustvarjati sinergijo.
- (23a) **Uspeh strateških projektov na področju narave in integriranih strateških projektov je odvisen od tesnega sodelovanja med nacionalnimi, regionalnimi in lokalnimi organi in nedržavnimi akterji, na katere vplivajo programski cilji. Načela preglednosti in razkrivanja glede odločitev v zvezi z razvojem, izvajanjem, ocenjevanjem in spremljanjem projektov bi se zato morala uporabljati zlasti v primeru vključevanja ali v primeru, ko je vključenih več virov financiranja.**
- (24) Glede na pomembnost obvladovanja podnebnih sprememb **na usklajen in ambiciozen način** ter v skladu z zavezami glede ciljev Združenih narodov za trajnostni razvoj bo **program LIFE** prispeval k vključevanju podnebnih ukrepov in doseganju splošnega cilja, da bi bilo **v obdobju večletnega finančnega okvira za čas od 2021 do 2027 vsaj 25 % proračunskih odhodkov EU namenjenih podpiranju podnebnih ciljev in doseganju letnega cilja v višini 30 %, ki naj bi ga uresničili čim prej, najkasneje pa do leta 2027.** Pričakuje se, da bodo ukrepi iz **programa LIFE** 61 % skupnih finančnih sredstev programa **LIFE** prispevali za podnebne cilje. Ustrezni ukrepi bodo opredeljeni med pripravo in izvajanjem programa **LIFE** ter ponovno ocenjeni v okviru ustreznih postopkov ocenjevanja in pregledovanja.
- (25) Glede na člen 349 PDEU ter posebne potrebe in občutljivost najbolj oddaljenih regij ⁽²³⁾ bi bilo treba pri izvajanju programa **LIFE** ustrezno upoštevati strategijo za te regije. Poleg okoljske in podnebne politike ter politike za prehod na čisto energijo bi bilo treba upoštevati tudi druge politike Unije.
- (26) Komisija bi morala za pomoč pri izvajanju programa **LIFE** sodelovati z **mrežo** nacionalnih kontaktnih točk programa **LIFE** za **spodbujanje sodelovanja s ciljem, da bi bile storitve nacionalnih kontaktnih točk po vsej EU boljše in učinkovitejše, pa tudi da bi povečali splošno kakovost predloženih predlogov**, organizirali seminarje in delavnice, objavljali sezname projektov, ki se financirajo v okviru programa **LIFE**, ali izvajali druge dejavnosti, **kot so medijske kampanje** za **boljše** obveščanje o rezultatih projektov in omogočanje izmenjave izkušenj, znanja in dobrih praks ter ponavljanja rezultatov projektov v celotni Uniji, **s čimer bi spodbujali sodelovanje in sporočanje**. Te dejavnosti bi morale biti usmerjene predvsem na države članice, ki črpajo le malo sredstev, ter omogočiti komunikacijo in sodelovanje med upravičenci projektov, prosilci ali deležniki v okviru dokončanih ali tekočih projektov na istem področju. **Pomembno je, da so v dejavnosti obveščanja in sodelovanja vključeni tudi regionalni in lokalni organi ter deležniki.**
- (26a) **Glavno merilo pri ocenjevanju projektov in dodeljevanju sredstev v programu LIFE je kakovost. Za učinkovito sodelovanje v programu LIFE bi morale biti na razpolago financiranja za projekte tehnične pomoči, s čimer bi zagotovili izvajanje ciljev programa LIFE po vsej Uniji in spodbujali visoko kakovost predlogov projektov. Komisija bi si morala prizadevati za učinkovito geografsko pokritost vse Unije, ki bo temeljila na kakovosti, vključno s podporo državam članicam, da povečajo kakovost projektov s krepitvijo zmogljivosti. Specifikacije glede nizke stopnje uspešnega sodelovanja in upravičenih dejavnosti ter merila za dodelitev sredstev programa LIFE bodo opredeljena v večletnem delovnem programu na podlagi sodelovanja in stopnje uspešnosti vlagateljev iz posameznih držav članic, pri čemer bodo med drugim upoštevani število in gostota prebivalstva ter skupna površina območij Natura 2000 za vsako državo članico, izražena kot delež skupne površine Natura 2000 in delež ozemlja države članice, pokrit z območji Natura 2000. Upravičene dejavnosti bi morale biti takšne narave, da bo njihov cilj izboljšana kakovost vlog za projekte.**

⁽²³⁾ Dokument 13715/17 - COM(2017)0623.

Sreda, 17. april 2019

- (27) Za lažje sodelovanje med državami članicami so bili ustanovljeni Mreža Evropske unije za izvajanje in uveljavljanje okoljskega prava (IMPEL), Evropska mreža tožilcev za okolje (ENPE) in Forum sodnikov Evropske unije za okolje (EUFJE)⁽²⁴⁾, ki imajo edinstveno vlogo pri izvrševanju okoljske zakonodaje Unije. Veliko prispevajo k doslednejšemu izvajanju in izvrševanju okoljske zakonodaje Unije po vsej Uniji, preprečujejo izkrivljanje konkurence, prispevajo k izboljšanju kakovosti okoljskih inšpekcijskih pregledov in mehanizmov za izvrševanje zakonodaje prek omrežij na ravni Unije in na ravni držav članic ter omogočajo izmenjavo informacij in izkušenj na različnih upravnih ravneh ter z usposabljanjem in poglobljenimi razpravami o okoljskih vprašanjih ter vidikih izvrševanja, vključno s postopki spremljanja in izdaje dovoljenj. Glede na prispevek teh združenj k ciljem programa **LIFE** je primerno, da se jim odobri dodelitev nepovratnih sredstev brez razpisa za zbiranje predlogov, da se zagotovi nadaljnja podpora njihovim dejavnostim. Razpis morda ne bo potreben niti v drugih primerih v skladu s splošnimi zahtevami finančne uredbe, npr. za organe, ki jih imenujejo države članice, ki so tudi odgovorne za njihovo delovanje, če so te države članice z zakonodajnim aktom Unije določene kot upravičenke do nepovratnih sredstev.
- (28) Primerno je, da se za program **LIFE** določijo finančna sredstva, ki za Evropski parlament in Svet pomenijo prednostni referenčni znesek v letnem proračunskem postopku v smislu točke 17 Medinstitucionalnega sporazuma z dne 2. decembra 2013 med Evropskim parlamentom, Svetom in Komisijo o proračunski disciplini, sodelovanju v proračunskih zadevah in dobrem finančnem poslovanju⁽²⁵⁾.
- (28a) *Določiti bi morali najvišje stopnje sofinanciranja, ki so potrebne za ohranitev učinkovite ravni pomoči programa. Da bi se upoštevala prilagodljivost, ki je potrebna za odziv na obstoječe vrste ukrepov in subjektov, bodo posebne stopnje sofinanciranja omogočile gotovost in hkrati ohranile določeno prožnost, ki jo bodo zagotovile glede na posebne potrebe ali zahteve. Za posebne stopnje sofinanciranja bi morale vedno veljati dogovorjene ustrezne najvišje stopnje sofinanciranja.*
- (29) Za to uredbo se uporabljajo horizontalna finančna pravila, ki sta jih Evropski parlament in Svet sprejela na podlagi člena 322 Pogodbe o delovanju Evropske unije. Predpisana so v finančni uredbi, določajo pa zlasti postopek za določitev in izvajanje proračuna z nepovratnimi sredstvi, javnimi naročili, nagradami in posrednim izvajanjem ter preglede odgovornosti finančnih subjektov. Pravila, sprejeta na podlagi člena 322 PDEU, se nanašajo tudi na zaščito proračuna Unije v primeru splošnih pomanjkljivosti v zvezi z načelom pravne države v državah članicah, saj je spoštovanje pravne države nujen predpogoj za dobro finančno poslovanje in učinkovito financiranje EU.
- (30) V skladu z **Uredbo (EU, Euratom) 2018/1046 Evropskega parlamenta in Sveta**⁽²⁶⁾ (finančna uredba), Uredbo (EU, Euratom) št. 883/2013 Evropskega parlamenta in Sveta⁽²⁷⁾, **Uredbo Sveta** (Euratom, ES) št. 2988/95⁽²⁸⁾, **Uredbo Sveta** (Euratom, ES) št. 2185/96⁽²⁹⁾ in **Uredbo Sveta** (EU) 2017/1939⁽³⁰⁾ bi bilo treba finančne interese Unije zaščititi s sorazmernimi ukrepi, ki vključujejo preprečevanje, odkrivanje, popravljanje in preiskovanje nepravilnosti, **tudi** goljufij, izterjavo izgubljenih, neupravičeno izplačanih ali nepravilno porabljenih sredstev ter po potrebi naložitev upravnih sankcij. Zlasti lahko v skladu z Uredbo (EU, Euratom) št. 883/2013 in Uredbo (Euratom, ES) št. 2185/96 Evropski urad za boj proti goljufijam (OLAF) izvaja **upravne** preiskave, vključno s pregledi in inšpekcijami na kraju samem, da bi ugotovil, ali je prišlo do goljufije, korupcije ali drugih nezakonitih ravnanj, ki škodijo finančnim interesom Unije.

⁽²⁴⁾ Dokument 5485/18 – COM(2018)0010, str. 5.

⁽²⁵⁾ UL C 373, 20.12.2013, str. 1.

⁽²⁶⁾ **Uredba (EU, Euratom) 2018/1046 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 18. julija 2018 o finančnih pravilih, ki se uporabljajo za splošni proračun Unije, spremembi uredb (EU) št. 1296/2013, (EU) št. 1301/2013, (EU) št. 1303/2013, (EU) št. 1304/2013, (EU) št. 1309/2013, (EU) št. 1316/2013, (EU) št. 223/2014, (EU) št. 283/2014 in Sklepa št. 541/2014/EU ter razveljavitvi Uredbe (EU, Euratom) št. 966/2012 (UL L 193, 30.7.2018, str. 1).**

⁽²⁷⁾ Uredba (EU, Euratom) št. 883/2013 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. septembra 2013 o preiskavah, ki jih izvaja Evropski urad za boj proti goljufijam (OLAF), ter razveljavitvi Uredbe (ES) št. 1073/1999 Evropskega parlamenta in Sveta in Uredbe Sveta (Euratom) št. 1074/1999 (UL L 248, 18.9.2013, str. 1).

⁽²⁸⁾ Uredba Sveta (ES, Euratom) št. 2988/95 z dne 18. decembra 1995 o zaščiti finančnih interesov Evropskih skupnosti (UL L 312, 23.12.1995, str. 1).

⁽²⁹⁾ Uredba Sveta (Euratom, ES) št. 2185/96 z dne 11. novembra 1996 o pregledih in inšpekcijah na kraju samem, ki jih opravlja Komisija za zaščito finančnih interesov Evropskih skupnosti pred goljufijami in drugimi nepravilnostmi (UL L 292, 15.11.1996, str. 2).

⁽³⁰⁾ [polni naslov + podatki o UL L].

Sreda, 17. april 2019

V skladu z Uredbo (EU) 2017/1939 lahko **kazniva dejanja zoper** finančne interese Unije preiskuje in preganja Evropsko javno tožilstvo (**v nadaljnjem besedilu:** EJT), kot je določeno v Direktivi (EU) 2017/1371 Evropskega parlamenta in Sveta ⁽³¹⁾. V skladu s finančno uredbo mora vsaka oseba ali subjekt, ki prejema sredstva Unije, v celoti sodelovati pri zaščiti finančnih interesov Unije, ter Komisiji, OLAF, EJT– **za tiste države članice, ki so vključene v okrepljeno sodelovanje v skladu z Uredbo (EU) 2017/1939** – in Evropskemu računskemu sodišču podeliti potrebne pravice in dostop ter zagotoviti, da vse tretje osebe, vključene v izvrševanje sredstev Unije, podelijo enakovredne pravice.

- (31) Vrste financiranja in metode izvajanja po tej uredbi bi se morale izbrati na podlagi njihove zmožnosti, da dosežejo specifične cilje ukrepov in rezultate, ob upoštevanju predvsem stroškov kontrol, upravnega bremena in pričakovanih tveganj neskladnosti. Pri nepovratnih sredstvih bi se tudi morala preučiti uporaba pavšalnih zneskov, pavšalnega financiranja in standardnih stroškov na enoto. **Komisija bi morala zagotoviti, da je izvajanje zlahka razumljivo, in spodbujati dejansko poenostavitev za nosilce projektov.**
- (32) **Kjer je ustrezno, bi morali** politične cilje programa **LIFE** obravnavati tudi finančni instrumenti in proračunska jamstva v okviru **█** sklada InvestEU, **vključno z dodeljenimi sredstvi iz programa LIFE, kot je določeno v večletnih programih dela v okviru programa LIFE.**
- (33) V skladu s členom 94 Sklepa Sveta 2013/755/EU ⁽³²⁾ so subjekti s sedežem v čezmorski državi in na čezmorskem ozemlju upravičeni do financiranja v skladu s pravili in cilji programa **LIFE** ter ureditvami, ki se uporabljajo v državi članici, s katero je posamezna čezmorska država ali ozemlje povezano. Sodelovanje teh subjektov v tem programu **LIFE** bi moralo biti osredotočeno predvsem na projekte v okviru podprograma za naravo in biotsko raznovrstnost.
- (34) Program bi moral biti odprt za tretje države v skladu s sporazumi med Unijo in temi državami, ki določajo specifične pogoje za njihovo sodelovanje.
- (35) Tretje države, ki so članice Evropskega gospodarskega prostora (EGP), lahko sodelujejo v programih Unije v okviru sodelovanja, določenega s sporazumom EGP, ki določa izvajanje programov s sklepom v okviru navedenega sporazuma. Tretje države lahko sodelujejo tudi na podlagi drugih pravnih instrumentov. V to uredbo bi bilo treba vstaviti posebno določbo o podelitvi potrebnih pravic pristojnemu odredbodajalcu. Evropskemu uradu za boj proti goljufijam (OLAF) in Evropskemu računskemu sodišču ter dostopu do njih, da bodo lahko izčrpno izvajali svoje pristojnosti.
- (36) V skladu s točkama 22 in 23 medinstitucionalnega sporazuma z dne 13. aprila 2016 o boljši pripravi zakonodaje je treba **█** program **LIFE** oceniti na podlagi informacij, zbranih glede na posebne zahteve za spremljanje, pri tem pa se izogibati čezmerni regulaciji in upravnim bremenom, zlasti za države članice. Po potrebi lahko te zahteve vključujejo merljive kazalnike, ki bodo podlaga za ocenjevanje učinkov programa **LIFE** na terenu. Polni učinek programa **LIFE** je dosežen s posrednimi, dolgoročnimi in težko merljivimi prispevki k doseganju vseh okoljskih in podnebnih ciljev Unije. Za spremljanje programa **LIFE** bi bilo treba neposredne kazalnike učinka in zahteve za spremljanje iz te uredbe dopolniti z združevanjem specifičnih kazalnikov na ravni projekta, ki bodo opisani v **večletnih** delovnih programih ali razpisih za zbiranje predlogov, med drugim glede mreže Natura 2000 in emisij nekaterih onesnaževal zraka.
- (36a) **Za zagotovitev enotnih pogojev izvajanja te uredbe, ki je povezano s sprejetjem večletnih delovnih programov, bi bilo treba na Komisijo prenesti izvedbena pooblastila. Ta pooblastila bi bilo treba izvajati v skladu z Uredbo (EU) št. 182/2011 Evropskega parlamenta in Sveta ⁽³³⁾. Če odbor za program LIFE ne poda mnenja o osnutku izvedbenega akta, Komisija v skladu z drugim pododstavkom člena 5(4) Uredbe (EU) št. 182/2011 osnutka izvedbenega akta ne sme sprejeti.**

⁽³¹⁾ Direktiva (EU) 2017/1371 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 5. julija 2017 o boju proti goljufijam, ki škodijo finančnim interesom Unije, z uporabo kazenskega prava (UL L 198, 28.7.2017, str. 29).

⁽³²⁾ Sklep Sveta 2013/755/EU z dne 25. novembra 2013 o pridružitvi čezmorskih držav in ozemelj Evropski uniji (Sklep o pridružitvi čezmorskih držav in ozemelj) (UL L 344, 19.12.2013, str. 1).

⁽³³⁾ Uredba (EU) št. 182/2011 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. februarja 2011 o določitvi splošnih pravil in načel, na podlagi katerih države članice nadzirajo izvajanje izvedbenih pooblastil Komisije (UL L 55, 28.2.2011, str. 13).

Sreda, 17. april 2019

- (37) Da se **zagotovi, da bosta pomoč iz programa in njegovo izvajanje skladna s politikami in prednostnimi nalogami Unije**, bi bilo treba na Komisijo prenesti pooblastilo, da v skladu s členom 290 Pogodbe o delovanju Evropske unije sprejme akte za spremembo kazalnikov **ali dopolni to uredbo glede kazalnikov ter oblikuje okvir za spremljanje in ocenjevanje**. Zlasti je pomembno, da se Komisija pri svojem pripravljalnem delu ustrezno posvetuje, tudi s strokovnjaki, in da se ta posvetovanja izvedejo v skladu z načeli, določenimi v Medinstitucionalnem sporazumu z dne 13. aprila 2016 o boljši pripravi zakonodaje. Za zagotovitev enakopravnega sodelovanja pri pripravi delegiranih aktov Evropski parlament in Svet zlasti prejmeta vse dokumente sočasno kot strokovnjaki iz držav članic, njihovi strokovnjaki pa se sistematično lahko udeležujejo sestankov strokovnih skupin Komisije, ki zadevajo pripravo delegiranih aktov.
- (38) Ker ciljev te uredbe, in sicer prispevanja k **visoki ravni varstva okolja in ambicioznim podnebnim ukrepom z dobrim upravljanjem in pristopom z več deležniki ter k** trajnostnemu razvoju in uresničevanju ciljev zakonodaje, strategij, načrtov ali mednarodnih obveznosti Unije na področju okolja, **biotske raznovrstnosti**, podnebja, **krožnega gospodarstva ter ustreznih obnovljivih virov energije in energijske učinkovitosti**, ne morejo zadovoljivo doseči države članice, temveč se ti cilji zaradi obsega ali učinkov te uredbe lažje dosežejo na ravni Unije, lahko Unija sprejme ukrepe v skladu z načelom subsidiarnosti iz člena 5 Pogodbe o Evropski uniji. V skladu z načelom sorazmernosti iz navedenega člena ta uredba ne presega tistega, kar je potrebno za doseganje navedenih ciljev.
- (39) Uredbo (EU) št. 1293/2013 bi bilo zato treba razveljaviti –

SPREJELA NASLEDNJO UREDBO:

POGLAVJE I

SPLOŠNE DOLOČBE

Člen 1

Predmet urejanja

S to uredbo se vzpostavi program za okolje in podnebne ukrepe (LIFE) (v nadaljnjem besedilu: program **LIFE**).

V uredbi so določeni cilji programa **LIFE**, proračun za obdobje 2021–2027, oblike financiranja Unije in pravila za zagotavljanje tovrstnega financiranja.

Člen 2

Opredelitev pojmov

V tej uredbi se uporabljajo naslednje opredelitve pojmov:

- (1) „strateški projekti za naravo“ pomeni projekte, ki podpirajo doseganje ciljev Unije na področju narave in biotske raznovrstnosti z izvajanjem usklajenih programov ukrepov v državah članicah za vključevanje teh ciljev in prednostnih nalog v druge politike in instrumente financiranja, vključno z usklajenim izvajanjem prednostnih okvirov ukrepanja, sprejetih v skladu z Direktivo 92/43/EGS;
- (2) „strateški integrirani projekti“ pomeni projekte, pri katerih se na regionalni, medregionalni, nacionalni ali nadnacionalni ravni izvajajo okoljske ali podnebne strategije ali akcijski načrti, ki so jih razvili organi držav članic in ki so potrebni v skladu s posebno okoljsko ali podnebno zakonodajo ali politiko Unije ali ustrezno zakonodajo ali politiko Unije za **energijo**, pri čemer se zagotovi udeležba zainteresiranih strani in spodbuja uporaba vsaj še enega ustreznega vira financiranja Unije ali nacionalnega ali zasebnega vira financiranja ter usklajevanje z njim;

Sreda, 17. april 2019

- (3) „projekti tehnične pomoči“ pomenijo projekte, ki podpirajo razvoj zmogljivosti za sodelovanje v standardnih projektih ukrepov, pripravo **strateških projektov za naravo in** strateških integriranih projektov, pripravo za dostop do drugih finančnih instrumentov Unije ali drugih ukrepov, potrebnih za pripravo izboljšanja ali ponovitve rezultatov iz drugih projektov, ki se financirajo v okviru programa **LIFE**, predhodnih programov ali drugih programov Unije za doseganje ciljev iz člena 3. **Takšni projekti lahko vključujejo tudi gradnjo zmogljivosti za dejavnosti organov držav članic za učinkovito sodelovanje v programu LIFE;**
- (4) „standardni projekti ukrepov“ pomeni projekte razen strateških integriranih projektov, strateških projektov za naravo ali projektov tehnične pomoči, namenjene doseganju specifičnih ciljev programa iz člena 3(2);
- (5) „operacije mešanega financiranja“ pomeni ukrepe, ki se podpirajo iz proračuna Unije, med drugim v okviru mehanizmov mešanega financiranja iz člena 2(6) Uredbe (EU, Euratom) 2018/... (v nadaljnjem besedilu: finančna uredba), ki združujejo nepovratne oblike podpore in/ali finančne instrumente iz proračuna Unije s povratnimi oblikami podpore iz razvojnih institucij ali drugih javnih finančnih institucij pa tudi iz komercialnih finančnih institucij in vlagateljev;
- (6) „pravni subjekt“ pomeni fizično ali pravno osebo, ustanovljeno in priznano kot tako v skladu z nacionalnim pravom, pravom Unije ali mednarodnim pravom, ki ima pravno osebnost in lahko v svojem imenu uveljavlja pravice in prevzema obveznosti, ali subjekt brez pravne osebnosti v skladu s členom 190(2)(c) finančne uredbe.

Člen 3

Cilji programa

1. Splošni cilj programa **LIFE** je prispevati k prehodu na **trajnostno**, krožno, energijsko učinkovito in brezemisijско gospodarstvo, **ki bo temeljilo na energiji iz obnovljivih virov in bo podnebno nevtravno** ter odporno proti podnebnim spremembam, **varovati, obnoviti in izboljšati** kakovost okolja, **vključno z zrakom, vodo in tlemi, zaustaviti in preokreniti** trend izgube biotske raznovrstnosti **ter obravnavati propadanje ekosistemov, tudi s podporo izvajanju in upravljanju omrežja Natura 2000**, s čimer program prispeva k trajnostnemu razvoju. **Program LIFE podpira tudi izvajanje splošnih akcijskih programov, sprejetih v skladu s členom 192(3) PDEU.**

2. Program **LIFE** ima naslednje specifične cilje:

- (a) razviti, prikazati in spodbujati inovativne tehnike, **metode** in pristope za doseganje ciljev zakonodaje in politike Unije o okolju, **vključno z naravo in biotsko raznovrstnostjo**, in podnebnih ukrepov, vključno s prehodom na energijo **iz obnovljivih virov** in z **izboljšanjem energetske učinkovitosti**, ter prispevati **k bazi znanja in** uporabi primerov dobre prakse, **zlasti v zvezi z naravo in biotsko raznovrstnostjo, tudi prek podpore omrežju Natura 2000;**
- (b) prispevati k razvoju, izvajanju, spremljanju in izvrševanju zadevne zakonodaje in politik Unije **na področju okolja, vključno z naravo in biotsko raznovrstnostjo, ter na področju podnebnih ukrepov in prehoda na obnovljive vire energije ali večjo energetske učinkovitost**, med drugim z izboljševanjem upravljanja **na vseh ravneh, zlasti s krepitvijo** zmogljivosti javnih in zasebnih subjektov ter vključevanjem civilne družbe;
- (c) spodbuditi široko uporabo uspešnih tehničnih in političnih rešitev za izvajanje zadevne zakonodaje in politik Unije **na področju okolja, vključno z naravo in biotsko raznovrstnostjo, ter na področju podnebnih ukrepov in prehoda na obnovljive vire energije ali večjo energetske učinkovitost**, s ponavljanjem rezultatov, vključevanjem zadevnih ciljev v druge politike ter v prakse javnega in zasebnega sektorja, vključevanjem naložb in izboljšanjem dostopa do financiranja.

Člen 4

Sestava

Program **LIFE** je strukturiran tako:

- (1) področje okolja, ki zajema:

Sreda, 17. april 2019

- (a) podprogram za naravo in biotsko raznovrstnost;
- (b) podprogram za krožno gospodarstvo in kakovost življenja;
- (2) področje podnebnih ukrepov, ki zajema:
 - (a) podprogram za prilagajanje podnebnim spremembam in blažitev njihovih posledic;
 - (b) podprogram za prehod na čisto energijo.

Člen 5

Proračun

1. Finančna sredstva za izvajanje programa za obdobje 2021–2027 znašajo **6 442 000 000 EUR v cenah iz leta 2018 (7 272 000 000 EUR v tekočih cenah)**.

2. Okvirna razdelitev zneska iz odstavka 1 je:

(a) **4 715 000 000 EUR v cenah iz leta 2018 (5 322 000 000 EUR v tekočih cenah, kar predstavlja 73,2 % skupnih finančnih sredstev programa)** za področje okolja, od tega

(1) **2 829 000 000 EUR v cenah iz leta 2018 (3 261 420 000 EUR v tekočih cenah, kar predstavlja 44,9 % skupnih finančnih sredstev programa)** za podprogram za naravo in biotsko raznovrstnost in

(2) **1 886 000 000 EUR v cenah iz leta 2018 (2 060 580 000 EUR v tekočih cenah, kar predstavlja 28,3 % skupnih finančnih sredstev programa)** za podprogram za krožno gospodarstvo in kakovost življenja;

(b) 1 950 000 000 EUR za področje podnebnih ukrepov, od tega

(1) 950 000 000 EUR za podprogram za prilagajanje podnebnim spremembam in blažitev njihovih posledic;

(2) 1 000 000 000 EUR za podprogram za prehod na čisto energijo.

3. Zneski iz odstavkov 1 in 2 ne posegajo v določbe o prožnosti iz Uredbe (EU) ... Evropskega parlamenta in Sveta ⁽³⁴⁾ [uredba o novem večletnem finančnem okviru] in finančne uredbe.

3a. **Ne glede na odstavek 2 se najmanj 60 % proračunskih sredstev, dodeljenih projektom, ki so podprti z nepovratnimi sredstvi za dejavnosti na področju okolja iz točke (a) odstavka 2, v obliki nepovratnih sredstev nameni za projekte, ki podpirajo podprogram za naravo in biotsko raznovrstnost iz točke (a)(i) odstavka 2.**

4. S programom **LIFE je mogoče financirati dejavnosti Komisije** za tehnično in upravno pomoč pri izvajanju programa **LIFE**, npr. dejavnosti pripravljanja, spremljanja, kontrole, revizije in ocenjevanja, vključno s korporativnimi informacijskotehnološkimi sistemi, **ter omrežne dejavnosti v podporo nacionalnim kontaktnim točkam programa LIFE, vključno z usposabljanjem, dejavnostmi vzajemnega učenja in prireditvami za izmenjavo izkušenj.**

5. S programom je mogoče financirati dejavnosti, ki jih Komisija izvede kot podporo pri pripravi, izvajanju in vključevanju okoljske, podnebne ali ustrezne energetske zakonodaje in politik Unije ■ za uresničevanje ciljev iz člena 3. Te dejavnosti lahko vključujejo:

- (a) informacije in obveščanje, vključno z akcijami ozaveščanja. Finančna sredstva, ki so v skladu s to uredbo dodeljena komunikacijskim dejavnostim, krijejo tudi korporativno komuniciranje o političnih prednostnih nalogah Unije ter o izvajanju in stanju prenosa okoljske, podnebne ali ustrezne energetske zakonodaje Unije ■ ;

⁽³⁴⁾ [Vstavite polni naslov in podatke o UL.]

Sreda, 17. april 2019

- (b) študije, pregledne študije, izdelavo modelov in pripravo scenarijev;
- (c) pripravo, izvajanje, spremljanje, preverjanje in ocenjevanje politik, programov in zakonodaje **ter ocenjevanje in analizo projektov, ki se ne financirajo iz programa LIFE, če služijo ciljem iz člena 3;**
- (d) delavnice, konference in sestanke;
- (e) platforme za mreženje in dobre prakse;
- (f) druge dejavnosti, **na primer nagrade.**

Člen 6

Tretje države, pridružene programu

1. Programu se lahko pridružijo naslednje tretje države, če v celoti spoštujejo vsa pravila in vse predpise:

- (a) članice Evropskega združenja za prosto trgovino (EFTA), ki so članice Evropskega gospodarskega prostora (EGP), v skladu s pogoji, določenimi v Sporazumu EGP;
- (b) države pristopnice, države kandidatke in potencialne države kandidatke v skladu s splošnimi načeli in pogoji za udeležbo teh držav v programih Unije, določenimi v ustreznih okvirnih sporazumih in sklepih pridružitvenih svetov ali podobnih sporazumih, ter v skladu s posebnimi pogoji, določenimi v sporazumih med Unijo in temi državami;
- (c) države, ki jih zajema evropska sosedstva politika, v skladu s splošnimi načeli in pogoji za udeležbo teh držav v programih Unije, določenimi v ustreznih okvirnih sporazumih in sklepih pridružitvenih svetov ali podobnih sporazumih, ter v skladu s posebnimi pogoji, določenimi v sporazumih med Unijo in temi državami;
- (d) druge tretje države v skladu s pogoji, določenimi v posebnem sporazumu, ki ureja udeležbo tretje države v katerem od programov Unije, če sporazum:

— zagotavlja pravično ravnotežje med prispevki tretje države, udeležene v programih Unije, in koristmi, ki jih bo imela;

— določa pogoje udeležbe v programih, vključno z izračunom finančnih prispevkov za posamezne programe in njihove upravne stroške. Ti prispevki so namenski prejemki v skladu s členom [21(5)] finančne uredbe;

— na tretjo državo ne prenese pristojnosti za odločanje v zvezi s programom;

— Uniji zagotavlja pravice za zagotavljanje dobrega finančnega poslovanja in zaščito njenih finančnih interesov.

2. Če tretja država sodeluje v programu na podlagi sklepa, sprejetega v skladu z mednarodnim sporazumom ali na podlagi katerega drugega pravnega instrumenta, zagotovi potrebne pravice in dostop, ki jih potrebujejo pristojni odredbodajalec, Evropski urad za boj proti goljufijam (OLAF) in Evropsko računsko sodišče, da bodo lahko izčrpno izvajali svoje pristojnosti. V primeru Evropskega urada za preprečevanje goljufij te pravice zajemajo pravico do izvajanja preiskav, vključno s pregledi in inšpekcijami na kraju samem, v skladu z določbami Uredbe (EU, Euratom) št. 883/2013 Evropskega parlamenta in Sveta o preiskavah, ki jih izvaja Evropski urad za boj proti goljufijam (OLAF).

Sreda, 17. april 2019

Člen 6a**Mednarodno sodelovanje**

Med izvajanjem projekta LIFE je sodelovanje z ustreznimi mednarodnimi organizacijami, njihovimi institucijami in organi mogoče, če je to potrebno za uresničevanje splošnih ciljev, navedenih v členu 3.

Člen 7**Sinergija z drugimi programi Unije**

Komisija lajša skladno izvajanje programa LIFE, skupaj z državami članicami pa lajša doslednost in usklajevanje z Evropskim skladom za regionalni razvoj, Evropskim socialnim skladom plus, Kohezijskim skladom, Evropskim kmetijskim skladom za razvoj podeželja in Evropskim skladom za pomorstvo in ribištvo, programom Obzorje Evropa, instrumentom za povezovanje Evrope in skladom InvestEU, da se zagotovi sinergija, predvsem v sklopu strateških integriranih projektov in strateških projektov za naravo, ter se podpreta uporaba in ponavljanje rešitev, razvitih v okviru programa LIFE. Komisija in države članice si prizadevajo to dopolnjevanje zagotoviti na vseh ravneh.

Člen 8**Izvajanje in oblike financiranja Unije**

1. **Komisija izvaja program LIFE** z neposrednim upravljanjem v skladu s finančno uredbo ali s posrednim upravljanjem z organi iz člena [61(1)(c)] finančne uredbe.

2. S programom **LIFE** se lahko zagotovi financiranje v kateri koli obliki iz finančne uredbe, zlasti v obliki nepovratnih sredstev, nagrad in javnih naročil. Zagotovi se lahko tudi financiranje v obliki finančnih instrumentov v okviru operacij mešanega financiranja.

2a. Vsaj 85 % proračuna za program LIFE se dodeli za nepovratna sredstva iz členov 10(2) in 10(5) za projekte, financirane z drugimi oblikami financiranja, v obsegu, ki je določen v večletnem delovnem programu, ali, kadar je to primerno in v obsegu, ki je določen v večletnem delovnem programu iz člena 17, za finančne instrumente v obliki operacij mešanega financiranja iz člena 8(2). Komisija zagotovi, da so projekti, financirani z drugimi oblikami financiranja, v celoti skladni s cilji iz člena 3 te uredbe. Za nepovratna sredstva iz člena 10(3b) se lahko dodeli največ 15 milijonov EUR.

2b. Najvišja stopnja sofinanciranja za upravičene ukrepe iz točk (a), (b), (c) in (d) člena 10(2) je največ 60 % upravičenih stroškov in največ 75 % za projekte, ki se financirajo iz podprograma narava in biotska raznovrstnost, zlasti tiste, namenjene prednostnim habitatom ali vrstam v okviru izvajanja Direktive 92/43/EGS oziroma vrstam ptic, ki jih kot prednostne za financiranje šteje odbor za prilagajanje znanstvenemu in tehničnemu napredku, ustanovljen v skladu s členom 16 Direktive 2009/147/ES, če je to potrebno za uresničevanje cilja ohranjanja. Najvišja stopnja sofinanciranja za ukrepe iz člena 10(5) je največ 70 % upravičenih stroškov. Brez poseganja v ustrezne in določene najvišje stopnje sofinanciranja se specifične stopnje dodatno določijo v večletnem delovnem programu iz člena 17. Te stopnje je mogoče prilagoditi v skladu z zahtevami posameznega podprograma, vrste projekta ali vrste nepovratnih sredstev.

Za projekte, kot so opisani v členu 10(3b), najvišja stopnja sofinanciranja ne sme presegati 95 % upravičenih stroškov za projekte v času prvega večletnega delovnega programa; za drugi večletni delovni program in če bo v njem to potrjeno, stopnja sofinanciranja znaša 75 % upravičenih stroškov.

2c. Kakovost je glavno merilo pri ocenjevanju projektov in dodeljevanju sredstev v programu LIFE. Komisija si prizadeva za učinkovito in na kakovosti temelječo geografsko pokritost po vsej Uniji, tudi s podpiranjem držav članic pri dvigu kakovosti projektov s krepitvijo zmogljivosti.

Sreda, 17. april 2019

POGLAVJE II UPRAVIČENOST

Člen 9

Nepovratna sredstva

Nepovratna sredstva v okviru programa **LIFE** se dodeljujejo in upravljajo v skladu z naslovom VIII finančne uredbe.

Člen 10

Upravičeni ukrepi

1. Do financiranja so upravičeni samo ukrepi, s katerimi se uresničujejo cilji iz člena 3.
2. Z nepovratnimi sredstvi je mogoče financirati naslednje vrste ukrepov:
 - (a) strateške projekte za naravo iz podprograma iz točke (1)(a) člena 4;
 - (b) strateške integrirane projekte iz podprograma iz točk (1)(b), (2)(a) in (2)(b) člena 4;
 - (c) projekte tehnične pomoči;
 - (d) standardne projekte ukrepov;
 - (e) druge ukrepe, potrebne za uresničevanje splošnega cilja iz člena 3(1), **vključno z usklajevanjem in podpornimi ukrepi za krepitev zmogljivosti, širjenje informacij in znanja ter ozaveščanje, da bi podprli prehod na obnovljive vire energije in večjo energijsko učinkovitost.**
3. Pri projektih iz podprograma za naravo in biotsko raznovrstnost v zvezi z upravljanjem, obnovo in spremljanjem območij Natura 2000 v skladu z direktivama 92/43/EGS in 2009/147/ES **se upoštevajo prednostne naloge iz nacionalnih in regionalnih načrtov, strategije in politike o naravi in ohranjanju biotske raznovrstnosti, tudi v prednostnih okvirih ukrepanja, sprejetih v skladu z Direktivo 92/43/EGS.**
- 3a. **Projekti tehnične pomoči za krepitev zmogljivosti, povezani z dejavnostmi organov držav članic za izboljšanje uspešnega sodelovanja v programu LIFE podpirajo dejavnosti tistih držav članic z nizko stopnjo udeležbe s ciljem izboljšati storitve nacionalnih kontaktnih točk po vsej EU ter povečati splošno kakovost predloženih predlogov.**
4. Z nepovratnimi sredstvi se lahko financirajo dejavnosti zunaj **države članice ali z njo povezane čezmorske države ali ozemlja**, če je projekt namenjen za uresničevanje okoljskih in podnebnih ciljev Unije, dejavnosti zunaj Unije pa so potrebne za zagotavljanje učinkovitosti ukrepov, ki se izvajajo na ozemljih držav članic **ali z njimi povezanih čezmorskih držav ali ozemelj, ali za podporo mednarodnim sporazumom, katerih pogodbenica je Unija.**
5. Z nepovratnimi sredstvi za poslovanje se podpre delovanje nepridobitnih subjektov, ki sodelujejo pri razvoju, izvajanju in izvrševanju zakonodaje in politike Unije ter so dejavni predvsem na področju okolja ali podnebnih ukrepov, vključno z energetske prehodom, **v skladu s cilji programa LIFE iz člena 3.**

Člen 11

Upravičeni subjekti

1. Poleg meril iz člena [197] finančne uredbe se uporabljajo merila za upravičenost iz odstavkov 2 do 3.

Sreda, 17. april 2019

2. Upravičeni so naslednji subjekti:

(a) pravni subjekti s sedežem v eni od naslednjih držav ali ozemelj:

(1) državi članici ali z njo povezani čezmorski državi ali ozemlju;

(2) tretji državi, ki sodeluje v programu **LIFE**;

(3) drugih tretjih državah, navedenih v **večletnem** programu dela **iz člena 17**, pod pogoji iz odstavkov 4 do 6 **tega člena**;

(b) vsi pravni subjekti, ustanovljeni v skladu s pravom Unije, in vse mednarodne organizacije.

3. Fizične osebe niso upravičene.

4. Pravni subjekti s sedežem v tretji državi, ki ni pridružena programu, so izjemoma upravičeni do sodelovanja, kadar je to potrebno za doseganje ciljev določenega ukrepa, da se zagotovi učinkovitost ukrepov, ki se izvajajo v Uniji.

5. Pravni subjekti, ki sodelujejo v konzorcijih vsaj treh neodvisnih subjektov s sedežem v različnih državah članicah ali čezmorskih državah ali ozemljih, povezanih s temi državami, ali tretjih državah, pridruženih programu, ali drugih tretjih državah, so upravičeni.

6. Pravni subjekti s sedežem v tretji državi, ki ni pridružena programu, bi morali načeloma nositi stroške svoje udeležbe.

6a. Da bi zagotovili učinkovito uporabo sredstev programa in učinkovito sodelovanje pravnih subjektov iz odstavka 4, je Komisija v skladu s členom 21 pooblaščen za sprejemanje delegiranih aktov, da se dopolni ta člen in določi, kateri pogoji morajo biti izpolnjeni, da se smatra, da ti pravni subjekti dovolj prispevajo k okoljski in podnebni politiki Unije, da se jih lahko šteje kot upravičene do programa.

Člen 12

Neposredna dodelitev

Brez poseganja v člen [188] finančne uredbe se lahko organom, naštetim v Prilogi I, dodelijo nepovratna sredstva brez razpisa za zbiranje predlogov.

Člen 13

Določitev meril za dodelitev

Komisija določi merila za dodelitev **v večletnem delovnem programu iz člena 17 in** v razpisih za zbiranje predlogov, pri čemer se upoštevajo naslednja **načela**:

(a) projekti, financirani s programom **LIFE** so **v interesu Unije, ker pomembno prispevajo k uresničevanju splošnih in specifičnih** ciljev programa **LIFE iz člena 3 in jih ne ogrožajo, kjer je možno** pa tudi spodbujajo uporabo zelenih javnih naročil;

(aa) projekti zagotavljajo stroškovno učinkovit pristop ter so tehnično in finančno usklajeni;

(ab) prednost imajo projekti z največjim potencialnim prispevkom k doseganju ciljev, določenih v členu 3;

(b) projekti, ki zagotavljajo dodatne koristi in spodbujajo sinergijo med podprogrami iz člena 4, **dobijo pri vrednotenju dodatne točke**;

Sreda, 17. april 2019

- (c) projekti, ki imajo največ možnosti, da bodo ponovljeni in da jih bo prevzel javni ali zasebni sektor ali da bodo pritegnili največ naložb ali finančnih sredstev (katalitični potencial), **pri vrednotenju dobijo dodatne točke**;
- (d) zagotovljena je ponovljivost rezultatov standardnih projektov ukrepov;
- (e) projekti, ki izhajajo iz rezultatov drugih projektov, financiranih iz programa **LIFE**, predhodnih programov ali z drugimi sredstvi Unije, ali jih nadgradijo, so upravičeni do bonusa pri ocenjevanju;
- (f) po potrebi se poseben poudarek nameni projektom na geografskih območjih, ki imajo posebne potrebe ali so posebej občutljiva, kot so območja s posebnimi okoljskimi izzivi ali naravnimi omejitvami, čezmejna območja, **območja z visoko naravno vrednostjo** ali najbolj oddaljene regije.

Člen 14

Upravičeni stroški, povezani z nakupom zemljišč

Poleg meril iz člena [186] finančne uredbe se stroški, povezani z nakupom zemljišč, štejejo za upravičene, če so izpolnjeni naslednji pogoji:

- (a) z nakupom se bo izboljšala, ohranila in obnovila celovitost omrežja Natura 2000, vzpostavljenega v skladu s členom 3 Direktive 92/43/EGS, vključno z boljšo poveztljivostjo z ustvarjanjem neprekinjenih koridorjev, prekinjenih povezav ali drugih delov zelene infrastrukture;
- (b) nakup zemljišča je edini ali stroškovno najučinkovitejši način za uresničitev zelenega cilja ohranjanja;
- (c) pridobljeno zemljišče je dolgoročno namenjeno uporabi v skladu s specifičnimi cilji iz programa **LIFE**;
- (d) zadevna država članica s prenosom ali kako drugače zagotovi dolgoročno dodelitev takega zemljišča za namene ohranjanja narave.

Člen 15

Kumulativno, dopolnilno in kombinirano financiranje

1. Ukrep, ki je prejel prispevek iz drugega programa Unije, lahko prejme prispevek tudi v okviru programa **LIFE**, če prispevki ne krijejo istih stroškov, **in če je ukrep namenjen doseganju okoljskih ali podnebnih ciljev, določenih v členu 3, ter ne ogroža nobenega od njih**. Pravila vsakega programa Unije, ki prispeva, se uporabljajo za njegov ustrezen prispevek k ukrepu. Kumulativno financiranje ne presega celotnih upravičenih stroškov ukrepa, podpora različnih programov Unije pa se lahko izračuna na podlagi sorazmernega plačila v skladu z dokumenti, ki določajo pogoje za podporo.

2. Ukrepi, ki so prejeli certifikat „Pečat odličnosti“, ali izpolnjujejo naslednje kumulativne in primerjalne pogoje:

- (a) ocenjeni so bili v razpisu za zbiranje ponudb v okviru programa **LIFE**,
- (b) izpolnjujejo minimalne zahteve glede kakovosti iz navedenega razpisa,
- (c) zaradi proračunskih omejitev jih ni mogoče financirati v okviru navedenega razpisa,

so lahko deležni podpore Evropskega sklada za regionalni razvoj, Kohezijskega sklada, Evropskega socialnega sklada+ ali Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja, in sicer v skladu s členom 67(5) Uredbe (EU) XX [uredba o skupnih določbah] in členom 8 Uredbe (EU) XX [financiranje, upravljanje in spremljanje skupne kmetijske politike], pod pogojem, da so ti ukrepi skladni s cilji **in merili za upravičenost** posameznega programa. Uporabljajo se pravila sklada, ki zagotavlja podporo.

Sreda, 17. april 2019

POGLAVJE III
OPERACIJE MEŠANEGA FINANCIRANJA

Člen 16
Operacije mešanega financiranja

Operacije mešanega financiranja iz programa **LIFE** se izvajajo v skladu z **uredbo EU o naložbah** in naslovom X finančne uredbe, **pri čemer je treba ustrezno upoštevati zahteve glede trajnosti in preglednosti.**

POGLAVJE IV
NAČRTOVANJE, SPREMLJANJE, POROČANJE IN OCENJEVANJE

Člen 17
Večletni delovni program

1. **Komisija z izvedbenimi akti sprejme** večletne delovne programe **za program LIFE. Ti izvedbeni akti se sprejmejo v skladu s postopkom pregleda** iz člena 20a(2).
2. Vsak večletni delovni program v skladu s cilji iz člena 3 določa:
 - (a) razporeditev sredstev znotraj vsakega podprograma med potrebami in med vrstami financiranja **ter največji skupni znesek, ki se dodeli za nepovratna sredstva iz člena 10(2)(a) in 10(2)(b);**
 - (aa) **po potrebi največji skupni znesek za finančne instrumente v okviru operacij mešanega financiranja iz programa LIFE;**
 - (ab) **največji skupni znesek za nepovratna sredstva, ki se dodeli organom iz Priloge I v skladu s členom 12;**
 - (b) projektne teme ali posebne potrebe, za katere so predhodno dodeljena sredstva za projekte iz točk (c) in (d) člena 10(2);
 - (c) **strategije in načrte, v katere so usmerjeni strateški integrirani projekti,** za katere se lahko zahteva financiranje za projekte iz točke (b) člena 10(2);
 - (d) najdaljše obdobje upravičenosti za izvajanje projekta;
 - (da) **okvirne časovne razporede za javne razpise v obdobju večletnega delovnega programa;**
 - (db) **tehnično metodologijo za postopek predložitve in izbire projektov ter merila za dodelitev v skladu z elementi iz člena 13;**
 - (dc) **specifikacije glede stopenj sofinanciranja iz člena 8(2b);**
 - (dd) **najvišjo stopnjo sofinanciranja upravičenih ukrepov iz člena 10(2)e;**
 - (de) **kjer je ustrezno, podrobna pravila za uporabo kumulativnega, dopolnilnega in kombiniranega financiranja;**

Sreda, 17. april 2019

(df) *specifikacije glede nizke stopnje uspešnega sodelovanja in upravičenih dejavnosti ter merila za dodelitev za projekte tehnične pomoči za krepitev zmogljivosti, povezane z dejavnostmi organov držav članic za učinkovito sodelovanje v programu LIFE.*

2a. *Prvi večletni delovni program traja štiri leta, drugi pa tri leta.*

2b. *Komisija v sklopu večletnih delovnih programov objavi razpise za programsko obdobje. Komisija zagotovi, da se neporabljena sredstva v posameznem javnem razpisu prerazporedijo med različne vrste ukrepov iz člena 10(2) na istem področju.*

2c. *Komisija pri pripravi večletnih delovnih programov zagotovi posvetovanje z deležniki.*

Člen 18

Spremljanje in poročanje

1. **Komisija poroča** o napredku pri doseganju ciljev programa **LIFE** iz člena 3 **na podlagi kazalnikov** iz Priloge II.

2. Da se zagotovi učinkovito ocenjevanje napredovanja programa **LIFE** v smeri doseganja ciljev, se na Komisijo prenese pooblastilo za sprejemanje delegiranih aktov v skladu s členom 21 za spremembo Priloge II za pregled ali dopolnitev kazalnikov, kadar je to potrebno, **tudi ob upoštevanju njihove uskladitve s kazalniki iz drugih programov Unije**, in za dopolnitev te uredbe z določbami o vzpostavitvi okvira za spremljanje in ocenjevanje.

2a. **Na Komisijo se prenese pooblastilo za sprejemanje delegiranih aktov v skladu s členom 21, da na podlagi Priloge II opredeli specifične kazalnike za vsak podprogram in vrsto projekta.**

3. **Komisija** zagotavlja, da se podatki za spremljanje izvajanja in rezultatov programa zbirajo uspešno, učinkovito in pravočasno. V ta namen **se v skladu z ustreznimi metodologijami** prejemnikom sredstev Unije naložijo sorazmerne zahteve glede poročanja, da se omogoči zbiranje združljivih podatkov na ravni projektov in kazalnikov učinka za vse zadevne specifične okoljske in podnebne cilje, vključno v zvezi z omrežjem Natura 2000 in emisijami nekaterih onesnaževal zraka, vključno s CO₂, v ozračje.

4. Komisija redno spremlja vključevanje ciljev s področja podnebja in biotske raznovrstnosti, vključno z višino izdatkov, ter poroča o tem. Prispevek te uredbe k cilju, da se v celotnem proračunu 25 % izdatkov nameni za podnebne cilje, se spremlja s sistemom podnebnih označevalcev Unije. Poraba sredstev za biotsko raznovrstnost se spremlja s posebnim sklopom označevalcev. Navedene metode spremljanja se uporabljajo za količinsko opredelitev odobritev za prevzem obveznosti, ki bodo po pričakovanih prispevale k ciljem na področjih podnebja in biotske raznovrstnosti v večletnem finančnem okviru za obdobje 2021–2027, na ustrezni ravni razčlenitve. Poraba sredstev proračuna se vsako leto predstavi v poročilu o programih. O prispevku programa k doseganju podnebnih ciljev Unije in ciljev na področju biotske raznovrstnosti se redno poroča v okviru ocenjevanja in v letnem poročilu.

5. Komisija oceni sinergijo med programom **LIFE** in drugimi dopolnilnimi programi Unije ter med njegovimi podprogrami.

Člen 19

Ocenjevanje

1. **Komisija ob ustreznem upoštevanju skladnosti, sinergij, dodane vrednosti Unije in dolgoročne trajnosti opravi ocenjevanje** pravočasno, da se lahko upošteva v postopku odločanja, **pri čemer uporabi prednostne naloge Unije na področju podnebja in okolja.**

Sreda, 17. april 2019

2. **Komisija opravi vmesno oceno** programa **LIFE**, ko je na voljo dovolj informacij o njegovem izvajanju, vendar najpozneje **42 mesecev** po začetku njegovega izvajanja, **pri tem pa uporabi kazalnike učinkov in rezultatov, določenih v skladu s Prilogo II.**

Ocena zajema vsaj naslednje:

- (a) kvalitativne in kvantitativne vidike izvajanja programa,*
- (b) učinkovitost porabe sredstev,*
- (c) stopnjo, do katere so bili doseženi cilji vseh ukrepov, ter po možnosti podrobno opredelitev rezultatov in učinkov,*
- (d) dejanski ali pričakovani uspeh projektov pri doseganju učinka vzvoda v zvezi z drugimi sredstvi Unije ob upoštevanju zlasti koristi povečane skladnosti z drugimi finančnimi instrumenti Unije,*
- (e) obseg, v katerem so dosežene sinergije med cilji in njihovim dopolnjevanjem z drugimi pomembnimi programi Unije,*
- (f) dodano vrednost Unije in dolgoročni vpliv programa LIFE za sprejetje odločitve o obnovi, spremembi ali opustitvi ukrepov,*
- (g) obseg, v katerem so vključeni deležniki,*
- (h) kvantitativno in kvalitativno analizo prispevkov programa LIFE k stanju ohranjenosti habitatov in vrst, navedenih v skladu z direktivama 92/43/EGS in 2009/147/ES;*
- (i) analizo geografske pokritosti v Uniji, kot je navedeno v členu 8(2c), in če takšna pokritost ni dosežena, analizo temeljnih razlogov za to.*

3. Ob koncu izvajanja programa **LIFE**, vendar ne pozneje kot v štirih letih po končanem obdobju iz drugega odstavka člena 1, Komisija opravi končno oceno programa **LIFE**.

4. Komisija sklepne ugotovitve teh ocen skupaj s svojimi pripombami sporoči Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij **ter rezultate svojih ocen da na voljo javnosti.**

POGLAVJE V

PREHODNE IN KONČNE DOLOČBE

Člen 20

Obveščanje, sporočanje in objava podatkov

1. Prejemniki finančnih sredstev Unije potrdijo izvor in zagotovijo prepoznavnost financiranja Unije (zlasti pri promoviranju projektov in njihovih rezultatov) z zagotavljanjem jasnih, učinkovitih in sorazmernih ciljno usmerjenih informacij različnemu občinstvu, vključno z mediji in javnostjo. **V ta namen prejemniki uporabljajo logotip programa LIFE, kot je prikazan v Prilogi IIa, kadar to ni izvedljivo, pa program LIFE navedejo v vseh komunikacijskih dejavnostih in na oglasnih deskah na strateških mestih, vidnih javnosti. Vse trajno blago, pridobljeno v programu LIFE, nosi logotip programa LIFE, razen če Komisija odloči drugače.**

2. Komisija izvaja ukrepe informiranja in komuniciranja v zvezi s programom **LIFE** ter njegovimi ukrepi in rezultati. Finančna sredstva, dodeljena programu **LIFE**, prispevajo tudi h korporativnemu komuniciranju o političnih prednostnih nalogah Unije, kolikor so povezane s cilji iz člena 3.

Sreda, 17. april 2019

Člen 20a

Postopek v odboru

1. Komisiji pomaga odbor za program LIFE. Ta odbor je odbor v smislu Uredbe (EU) št. 182/2011.
2. Pri sklicevanju na ta odstavek se uporablja člen 5 Uredbe (EU) št. 182/2011.
3. Če odbor ne poda mnenja, Komisija osnutka izvedbenega akta ne sprejme in se uporabi tretji pododstavek člena 5 (4) Uredbe (EU) št. 182/2011.
4. Komisija odboru vsako leto poroča o splošnem napredku pri izvajanju podprogramov in o posameznih dejavnostih, med drugim o operacijah mešanega financiranja, izvedenih s proračunskimi sredstvi, dodeljenimi iz programa LIFE.

Člen 21

Izvajanje prenosa pooblastila

1. Pooblastilo za sprejemanje delegiranih aktov je preneseno na Komisijo pod pogoji, določenimi v tem členu.
2. Pooblastilo za sprejemanje delegiranih aktov iz **členov 18(2) in (2a)** se na Komisijo prenese za obdobje do 31. decembra 2028.
3. Prenos pooblastil iz **členov 18(2) in (2a)** lahko Evropski parlament ali Svet kadar koli prekliče. S sklepom o preklicu preneha veljati prenos pooblastila, naveden v sklepu. Sklep začne učinkovati dan po objavi v Uradnem listu Evropske unije ali na poznejši dan, ki je določen v navedenem sklepu. Sklep ne vpliva na veljavnost že veljavnih delegiranih aktov.
4. Komisija se pred sprejetjem delegiranega akta posvetuje s strokovnjaki, ki jih imenujejo države članice, v skladu z načeli, določenimi v Medinstitucionalnem sporazumu z dne 13. aprila 2016 o boljši pripravi zakonodaje.
5. Komisija takoj po sprejetju delegiranega akta o njem sočasno uradno obvesti Evropski parlament in Svet.
6. Delegirani akt, sprejet na podlagi **členov 18(2) in (2a)**, začne veljati le, če mu Evropski parlament ali Svet ne nasprotuje v roku dveh mesecev od uradnega obvestila Evropskemu parlamentu in Svetu o tem aktu ali če sta pred iztekom tega roka Evropski parlament in Svet Komisijo obvestila, da mu ne bosta nasprotovala. Ta rok se na pobudo Evropskega parlamenta ali Sveta podaljša za dva meseca.

Člen 22

Razveljavitev

Uredba (EU) št. 1293/2013 se razveljavi z učinkom od 1. januarja 2021.

Člen 23

Prehodne določbe

1. Ta uredba do zaključka zadevnih ukrepov ne vpliva na njihovo nadaljevanje ali spremembo v skladu z Uredbo (ES) št. 614/2007 Evropskega parlamenta in Sveta ⁽³⁵⁾ in Uredbo (EU) št. 1293/2013, ki se še naprej uporabljata za te ukrepe do njihovega zaključka.
2. Finančna sredstva za program **LIFE** lahko krijejo tudi odhodke za tehnično in upravno pomoč, ki so potrebni za zagotovitev prehoda med programom **LIFE** in ukrepi, sprejetimi na podlagi Uredbe (ES) št. 614/2007 in Uredbe (EU) št. 1293/2013.

⁽³⁵⁾ Uredba (ES) št. 614/2007 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 23. maja 2007 o finančnem instrumentu za okolje (LIFE+) (UL L 149, 9.6.2007, str. 1).

Sreda, 17. april 2019

3. Po potrebi se lahko v proračun po 31. decembru 2027 knjižijo odobritve za kritje odhodkov iz člena 5(4), da se omogoči upravljanje projektov, ki ne bodo končani do navedenega datuma.
4. Vrnjena sredstva iz finančnih instrumentov, vzpostavljenih z Uredbo (EU) št. 1293/2013, se lahko vložijo v finančne instrumente, vzpostavljene v okviru [sklada InvestEU].
5. Odobrena proračunska sredstva, ki ustrezajo namenskim prejemkom iz vračil nepravilno izplačanih zneskov, na podlagi Uredbe (ES) št. 614/2007 ali Uredbe (EU) št. 1293/2013, se v skladu s členom 21 Uredbe (EU, Euratom) št. 966/2012 Evropskega parlamenta in Sveta ⁽³⁶⁾ porabijo za financiranje programa **LIFE**.

Člen 24

Začetek veljavnosti

Ta uredba začne veljati dvajseti dan po objavi v *Uradnem listu Evropske unije*.

Ta uredba je v celoti zavezujoča in se neposredno uporablja v vseh državah članicah.

V ...,

Za Evropski parlament
Predsednik

Za Svet
Predsednik

⁽³⁶⁾ Uredba (EU, Euratom) št. 966/2012 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 25. oktobra 2012 o finančnih pravilih, ki se uporabljajo za splošni proračun Unije, in razveljavitvi Uredbe Sveta (ES, Euratom) št. 1605/2002 (UL L 298, 26.10.2012, str. 1).

Sreda, 17. april 2019

PRILOGA I

Organi, katerim se nepovratna sredstva lahko dodelijo brez razpisa za zbiranje predlogov

1. Mreža Evropske unije za izvajanje in uveljavljanje okoljskega prava (IMPEL);
 2. Evropska mreža tožilcev za okolje (ENPE);
 3. Forum sodnikov Evropske unije za okolje (EUFJE).
-

Sreda, 17. april 2019

PRILOGA II

Kazalniki

1. Kazalniki učinkov
 - 1.1. Število projektov za razvoj, predstavitev in promocijo inovativnih tehnik ter pristopov;
 - 1.2. Število projektov, v katerih se uporabljajo dobre prakse v zvezi z naravo in biotsko raznovrstnostjo;
 - 1.3. Število projektov za razvoj, izvajanje, spremljanje ali izvrševanje ustrezne zakonodaje in politik Unije;
 - 1.4. Število projektov, ki izboljšujejo upravljanje prek krepitev zmogljivosti javnih in zasebnih subjektov ter vključevanja civilne družbe;
 - 1.5. Število projektov, **vkjučno z integriranimi strateškimi projekti in strateškimi projekti za naravo**, ki izvajajo
 - ključne načrte ali strategije;
 - programe ukrepov za vključevanje narave in biotske raznovrstnosti.
 2. Kazalniki rezultatov
 - 2.1. Neto spremembe okolja in podnebja na podlagi združevanja kazalnikov na ravni projekta, ki se določijo v razpisih za zbiranje predlogov v okviru podprogramov za:
 - naravo in biotsko raznovrstnost;
 - krožno gospodarstvo in kakovost življenja, ki vključujejo vsaj
 - kakovost zraka;
 - tla;
 - vodo;
 - odpadke;
 - **kemikalije;**
 - **hrup;**
 - **uporabo virov in učinkovitost;**
 - prilagajanje podnebnim spremembam in blažitev njihovih posledic;
 - prehod na čisto energijo.
 - 2.2. Skupne naložbe, ki so jih spodbudili projekti ali finančna sredstva, do katerih je bil omogočen dostop (v mio EUR);
 - 2.3. Število organizacij, ki so vključene v projekt ali prejemajo nepovratna sredstva za poslovanje;
 - 2.4. Delež projektov, ki so imeli katalitični učinek po datumu končanja projekta.
-

Sreda, 17. april 2019

PRILOGA IIa

Logotip programa

